UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Consiliorvm Sive Responsorvm Avgvstini Beroii Bononien. I. C. Praestantissimi Volumen ...

Cum Summariis, & Indice rerum, ac verborum locupletissimo

Iurisdictionum, Iudiciorum, & Criminum materias distinctè continens

Bero, Agostino

Venetiis, 1577

Consilivm CCVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96538

Visual Library

feret aliquid conſequi, dummodo nondum aliq̄d
aliter perceperit, nō pōt dici damnū proximo in-
tuliſſe, nec illū fęnore trucidaſſe iuxta c. quid dicam
14.q.4. Vnde ſi ex poſt facto ante receptionem fue-
rit voluntatis nihil vltra ſortem conſequendi, cenſe
tur ceſſe peſti, ſeu periculo tàm corporū, hoc eſt pro-
ximi, q̄ animarū prouiſum, quinimmò, ut ſupra di-
xi, & probatur, in d.c.cū tu, ēt ſi uſuræ iā fuiſſent exa-
ctæ, deinde reſtitutæ, cenſetur utriq; peſti animarū,
& corporū prouiſum, ut in d.c. quia in omnibus cū
ſimilibus ſupra ad propoſitum allegatis. Ergo infer-
tur, ꝙ nec de iure cōi, nec ſtante dicto breui apoſto-
lico creditor in caſu noſtro puniri pōt, nec contra il
lum criminaliter procedi: & conſequenter conclu-
ſum fore ab inquiſitione contra eum formata
abſoluendum. Laus Deo.

S V M M AE.

... certa, & ordinaria pro crimine à iure impoſita, iudex non
poteſt extraordinariam, & arbitrariam imponere.
... certa pro crimine vſurarum de iure tàm ciuili, quàm cano
nico eſt impoſita.
... vſurarum quomodo, & ad quem effectum etiam ad iu-
dicem ſecularem ſpectare poſſit.
Delictum priuatum quando arbitrio iudicis ſit puniendum.
In crimine uſurarum grauior eſt exactio, quam illarum ſimplex
conuentio, ſeu promiſſio.
... poſt exactionem tantum, & non ante, & ſolum ſecun
dum canones, & non ſecundum leges puniri poteſt.

EPITOME.

Eſt idem, quod in proximo præcedenti cōſilio.

CONSILIVM CCVIII.

QVIBVSDAM, quæ prima facie multū con
cludenter rem dubiam facere videntur
ɔ̄ creditorem mutuantem, & credētem
pecuniam ſuam, prout in puncto conti-
netur, ꝙ ipſe pro crimine uſurarū poſſit arbitrio iu-
dicis puniri pęna extraordinaria, poſſet breuiſſimè
reſponderi, ꝙ etiam qn̄ pro crimine uſurarū con
tra aliquem criminaliter procederetur, non poſſet
iudex illum arbitrio ſuo extra ordinem punire, quia
ubicunq; pro crimine eſt à iure certa, & ordinaria
pęna impoſita, nunquam iudex pōt arbitrariam, &
extraordinariā pęnā imponere, qm̄ ordinaria facit
ceſſare extraordinariam regulariter loquendo, ut
in l.1.§. calumniatoribus, in fi.uer.ff.ad turpil.l. ho-
die, & ibi Bar. iuncta, l. reſpiciendū, ff. de pęnis, Bart.
in l.fin.in 1.col.ff.de priua.delic.l. ſi qua in fi. uer.ff.
de verb.ſign.l.3.§.pęna, ff.de crim. ſtellio. & hr̄ latè
per Iacobē. ubi optimus tex. & ibi. Moder. in 5. notab.
in c. in cauſis, de offi.deleg. & eſt tex. not. Inſt. de off.
iudicis in prin. cum ſi. Sed † pro crimine vſurarum, quę
improbæ ſunt, & de iure exigi vel promitti non poſ
ſunt iuxta l. ſi non ſortem in princ. ff. de condic. in-
deb. prout ſunt hodiæ omnes uſuræ, c. quia in omni-
bus, & per totum extra de vſuris, & c. debitores de
iureiu. lex imponit pœnam certam, & ordinariam
videlicet infamię, iuxta l. improbū, C. quib. ex cau.
infam. & canon pœnas, de quibus, in d.c. quia in oī-
bus cum ſimilibus, quæ pœnæ ſunt criminales, & nō
ciuiles, quia per illarum impoſitionē nihil parti ap-
plicatur, ergo in hoc crimine ēt criminaliter proce
dendo non eſt locus pœnę arbitrariæ, nec extraordi
nariæ. Et ita eſt de mente Iacob. Butr. Bal. & Sali. in
d.l. improbum, ac ēt omnium ferè doctorum, in c.
cum ſit generale de foro compe. ubi do. Anto. Abb.
Card. Imo. & Aret. dicunt, atque concludunt, ꝙ † co
gnitio uſurarum etiam ad iudicem ſecularem ſpe-
ctare pōt quoad effectum reſtitutionis, non autem
quoad effectum puniendi uſurarium aliqua pœna,
quia lex ciuilis non punit exercentem uſurā tali pœ

na, quę à iudice ſit imponenda: Vnde non vr̄ uerum
eſſe, ꝙ doc. cōiter teneant, ꝙ iudex pro crimine uſu
ræ poſſit uſurariū punire arbitrio ſuo, & extraordi-
nariè: Et dicit Cald. in conſi. 3. de iudi. & foro cōpe.
ꝙ vſurarij non cōpelluntur, nec puniuntur per pœ-
nas ſeculares, ſed ſolū per eccleſiaſticas, de quibus,
in d. c. quia in omnibus cum ſeq. & ex his vr̄ tolli ēt
illud, quod dicebatur, ꝙ conatus criminis qn̄ ad a-
ctū peruenit, puniri pōt, ſed leuius, quam qn̄ crimē
eſſet conſumatum, videlicet extra ordinē, ut inquit
Bal. in l. ſi fugitiui, C. de ſeruis fugit. Aliter ēt huic ul
timo pōt reſponderi, vt colligitur ex iis, quæ uolu:t
Bar. in l. qui ea mente, ff. de furtis, dū quærit, an in de
licto perfecto, & conſumato locus ſit pœnitētiæ ita,
ꝙ quis non ſit ex eo puniendus, vt colligitur ex eius
verbis. Nec obſtat tex. in l. fi. ff. de priua. delic. & ff. de
furtis, & ff. de iniur. & in §. in ſumma Inſtit. de iniur.
& l. ſed ſi, & ibi Bart. ff. de furibus balnea. cū ſimilib.
4 quia † illa iura loquuntur, qn̄ pro crimine non eſſet
criminaliter impoſita certa, nec ordinaria pœna; ex
quo n. apparet delictum priuatum fuiſſe cōmiſſum,
ſaltē arbitrio iudicis eſt puniendum, ut ibi per ratio
nē. c. vt fame de ſenten. excō. & l. ita vulneratus, ff.
5 ad l. aquil. Præterea † in hac materia nulli dubiū, ꝙ
grauior eſt exactio, quā ſimplex conuentio, quia iu
ra canonica, quæ magis uſurā abhorrent, ſolū conſi
derant exactionē, & non promiſſionē, vel conuētio
nē ſimplicem d.c. quia in oībus: Et quamuis lex ciui
lis reſiſtat obligationi, ſicut exactioni, d.l. ſi non ſor
tē in princ. non tn̄ quoad effectū puniēdi, ſed quoad
effectū, de quo, in d.l. ſi non ſortē, in prin. & ubicūq;
lex vult uſurā vt crimen puniri, tunc lex non permit
tit hoc iudicis arbitrio, ſed certā, & ordinariā, impo
nit pœnā uidelicet infamiæ, quæ eſt pęna ordinaria,
ut in l. aut dānū, in prin. ff. de pœnis, quæ eſt cēſetur
grauiſſima, & grauior, quā mortis maximè apud ho
neſtos uiros, ut in l. iſti quidē, in fi. qđ me. cau. Præte
6 rea, † ut dictū fuit, doc. cōiter uolūt, ꝙ uſurarius nul
la pœna puniri poſſit ſecundū leges, ſed ſolū ſecun-
dū canones, maximè qn̄ uſuræ nondū fuerūt exactę,
quia ante exactionē nullus interuenit dolus; ita uo-
lunt doct. oēs non ſolū Bal. Iaco. Butr. & Sali. in d.l.
improbū, & alii, in d.c. cū ſit generale, ſed ēt illi, qui
contra hos tenuerunt, qui dicunt, ꝙ quamuis in exi-
gendo interueniat dolus, non tn̄ in ſtipulando, lo-
quēdo de dolo, qui ſecūdū iura ſit punibilis; ita p̄ſup
ponunt doc. oēs, ſecūdum quos iudicare debemus,
ueluti ēt dixi in conſilio ſuper hac cauſa edito. Nec
obſtat, ꝙ eadē ratio militat in ſtipulādo uſuras, quæ
in exigendo, ex quo utrūq; fit ɔ̄ legis prohibitionē,
d.l. ſi non ſortē, in prin. cum ſi. Quia ex uerbis Sal. in
d.l. improbū colligitur reſponſio, ꝙ dolus huiuſmo
di non ſit in conſideratione ēt in actu exactionis,
qm̄ ex quo trahit ortum à præambula promiſſione,
& obligatione, ſicut dolus quoad actū promiſſionis
non eſt conſiderabilis, ut puniatur, ita nec quoad
actū exactionis. Præterea doc. oēs, nemine diſcrepā
te, ēt tenentes ɔ̄ id, quod tenent Bal. & Sali. uolunt,
quod dolus qui diceretur cōmitti in promittendo,
nullo modo ēt extraordinariè puniri poſſit, quāuis
aliqui uelint dolum in exigendo cōmiſſum poſſe ar
bitrio iudicis puniri. Et ꝙ hæc opinio ſit uerior, oſtē
ditur ex pluribus iuribus, rationibus, & auctoritati-
bus ſatis latè adductis in conſilio ſuper hac materia
facto, ad quę nunc me remitto, cum opus non ſit mi
neruam inſtruere, ulterius non inſiſto.

S V M M AE.

1 *Vſura de iure cōi, & canonico omnibus ēt iudæis eſt prohibita.*
2 *Pęna infamiæ dicitur corporalis, & apud bonos & graues uiros*
maior pœna mortis reputatur.

Iudæi

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

3 *Iudæi auctoritate apoſtolica licitè, & abſq; metu pœnæ uſuras ad rationem uiginti quinque, & vltra pro quolibet centenario exercent, & exigunt.*
4 *Idem de uſuris uſurarum.*
5 *Pęna criminis certa à iure impoſita, illa, & non arbitraria criminoſus eſt puniendus.*
6 *Vſurarij etiam Iudæi pœna quæ ſit.*
7 *Multitudinis peccatum eſt uenia, & miſericordia dignum.*

EPITOME.

Iudaeis ex permiſſione, & auctoritate apoſtolica licitũ eſſe uſuras, ac uſuras uſurarũ exigere abſq; metu pęnæ, & uſurariũ ẽt Iudæum in caſu, quo puniri poteſt, non arbitraria, ſed certa iuris communis, & canonis pęna eſſe puniendum, hic habetur.

CONSILIVM CCIX.

Visis omnibus, & ſingulis literis apoſtoli-
cis, ac Reuerendiſſimi Camerarij ad fa-
uorẽ Hebræorum, & contra illos emana
tis, eorumq; antiquis capitulis, nec non
conſilijs plurimorum clariſſimorũ doctorum ad fa
uorẽ dictorũ Hebræorum conſulentium, illiusque
perlectis, & omnibus diligenter conſideratis, repre-
henſibile non erit iudicandũ, ſi ego quoq; pauca q̃-
dã ad fauorẽ iſtorum Hebræorũ inquiſitorũ ſubiun-
gã, cum.n. ad me pro ſubſidio cõfugerint, plenè au-
xilio, & protectione ſunt digni. c. ſicut de Iudæis, l.
nullus, C. eo. & glo. in c. poſt miſerabilem extra de
uſuris. Triplex igitur in præſenti cauſa difficultas oc
currit, & ſuper qualibet longè inſiſtẽdũ foret, ſed re-
quiſitus de ſimplici approbatione ſuper illis meam
ſentẽtiam breuiter exponã. Prima difficultas eſt, an
Hebræis Marchiæ Anconitanæ uſuras vltra 25. pro-
quolibet centenario licitum fuerit exigere, Secũda,
nũ uſuras uſurarum, Tertia, præſuppoſito, ꝙ hebræi
improbum fœnus exercere de iure non potuerint,
ſi ultra 25. pro centenario, & uſuras uſurarũ exege-
rint, qua pęna ſint digni. ¶ Sup prima difficultate,
quæ ab eruditiſſimo primo conſultore eſt exactè di
1 ſcuſſa, non eſſe multũ inſiſtendũ putaui, † de iure. n.
cõi nec Iudæis inter ſe, nec cum Chriſtianis mutua-
re ſub uſuris eſt licitum, ut in c. poſt miſerabilẽ, & in
c. quanto de vſuris, & quicquid uſurarum nomine
acceperint, ſub pęnis eccleſiaſticis reſtituere tenen-
tur, ut in dictis iuribus: Quo fit, vt cũ in ipſis ẽt he-
bræis, attenta iuris canonici diſpoſitione, quodlibet
genus uſurarum dicatur eſſe improbum, iudæi rõ-
ne huius criminis dicentur eſſe ipſo iure infames,
2 † q̃ pęna dr̃ corporalis, vt in l. pen. ff. de uar. & extraor
di. & apud bonos, & graues uiros maior, quã ſit pœ-
na mortis, reputatur l. iſti quidẽ, in fi. ff. qđ met. cau.
3 At † ſtantibus capitulis, & indultis, ac priuilegijs a-
poſtolicis datis, & conceſſis ipſis hebræis, licitũ illis
fuit ſub uſuris mutuare, eaſq; ẽt exigere ad rõnẽ 25.
ac etiam ultra pro quolibet centenario abſq; metu
alicuius pęnæ, ut clarè ab Excellentiſſ. do. Conſulto
re demonſtratum fuit, & hr̃ plenè per Alex. in conſi.
1. & conſi. 107. vol. 1. ac ẽt in conſi. 57. lib. 2. ubi mul
ta ad hoc cumulauit. Quòd aũt iudæis Marchiæ cõ-
ceſſum fuerit uſuras exigere, conſtat ex literis Pauli
Papę datis die quarta Ianuarij anni. 1544. & ex aliis
literis cõceſſis die 7. Nouẽbris eiuſdem anni, & ſuc-
ceſſiuè ẽt in literis ipſius Pauli datis die 14. eiuſdem
ſis, & anni prædicti, & in alijs literis cõceſſis die 23.
mẽſis Iulij 1545. & ultimo loco ex literis eiuſdẽ Pau
li datis die 30. Iunij 1546. cũ clauſulis derogatoriis
prægnantibus, nedũ generalibus, ſed ẽt ſpecialibus
aptis, & ſufficientibus ad derogationẽ litterarũ Re-
uerendiſſimi do. Camerarii, nec non quarundã a
rũ literarũ dicti Pauli Papæ prohibentiũ Iudæis,
ipſi uſuras vltra 25. pro cẽtenario poſſent extorq
re ſub pęna in dictis literis cõtenta, quibus, vt ſu
ſufficienter derogatum fuit per ea, quæ voluit Fra
ciſ. de Are. in c. 1. extra de reſcrip. & per Bar. &
in l. fi. C. ſi contra ius, veluti l. pub. & copioſè
fatus do. Conſultor in ſuo cõſilio hoc diluci
¶ Quo verò ad ſecundã difficultatem conclu
4 † & ſi de iure iudæis quoq; fas non ſit vſuras
exigere, arg. l. improbũ, C. ex quibus cau. infam
quanto, & c. non licet cũ glo. x. diſt. cũ ſimilibus
de licentia ſuperioris id permittentis non om
generaliter, ſed ſolum certo generi perſonarũ,
dæis certi loci ex cauſa iuſta uſuræ graues, ac ẽt
ræ uſurarũ exigi poterunt, ut hr̃ per Card. in clem
in fi. 17. q. & ibi Io. de Imo. & Pet. de Anch. de uſuris
& per Pet. de Anch. in conſi. 235. Præſtãtiſſime Prin
ceps, & latè per Alex. in conſilijs præallegatis,
dictis Hebræis à Reuerendiſſimo d. Camerario
ſtolico de mandato Sanctiſſimi Papæ viuæ voc
culo ſibi facto permiſſum fuit uſuras vſurarũ
re, vt ex literis dicti do. Camerarij datis die
1546. & à Papa ſub die 30. Iunij eiuſdẽ anni
tis apparet ergo &c. ¶ Circa tertiã difficulta
cet primo aſpectu videretur dicendũ, ipſos
niendos in ducatis decem pro camera pro qua
uice, qua ipſi vſuras ultra 25. pro centenario
rint, prout continetur in literis apoſtolicis, ac
Camerarij datis die 5. Iunij 1544. & à Papa die
lij eiuſdẽ anni, ac ẽt die 27. Februarij, & 3. Iulij
confirmatis, vel ſaltẽ eſſet dicendũ, ipſos pęna
traria mulctãdos eſſe, cũ pęna ducatorũ decẽ
ta videatur per literas Pauli Papæ datas die 30. Iu
1546. Tñ contrarium oĩno eſt concludendum,
ti latè Excellentiſſ. do. Aduocatus in ſuo pleniſſimo
conſilio proſequutus fuit, & ſatis clarè dr̃ appar
ex pluribus literis apoſtolicis, ut in literis datis die
Ianuarij 1544. & ſub die 7. Nouẽbris dicti anni, nec
non ſub die 30. Iunij 1546. in quibus oẽs, & ſinguli
iudæi ab oĩbus, & ſingulis criminibus, & delictis gra
uibus, & enormibus per eos cõmiſſis abſoluti fuere
vnde cũ virtute dictarũ literarũ ẽt à crimine vſura
rũ abſoluti dicantur, quippe occaſione illius, uel
terius criminis ꝯ̃ ipſos ad aliquã pœnã imponen
inquiri nõ potuit. Præter ea cũ hebræi reſpectu
rũ criminũ ſint puniendi, & ꝯ̃ ipſos ſit procede
ſecundũ diſpoſitionẽ iuris cõis, ut habetur in literis
apoſtolicis datis die quarta Ianuarij 1544. ſequit
ꝙ non potuerunt pœna arbitraria puniri, ſed illa,
5 certa à iure cõi reperitur impoſita, quia † ubicunq
ratione alicuius criminis certa pœna eſt à iure
poſita, illa, & non arbitraria criminoſus eſt puni
dus c. in cauſis extra de offi. deleg. l. 2. & per to
de crim. ſtellio. l. 1. cum ſeq. ff. de extraord. crim.
6 in ſumma Inſti. de iniu. Sed † pœna, quę uſurariis
probũ fęnus exercentibus à iure impoſita repe
eſt pœna infamiæ, quã improbi fęneratores
re incurrunt, l. improbũ, C. quib. ex cauſ. infa.
item eſt ẽt pęna reſtitutionis uſurarũ c. cũ tu de
ris, & contra Iudæos reſtituere denegantes eſt
priuationis commercij Chriſtianorũ, illos exci
do, ſi cũ Iudæis conuerſationem, & cõmercium
berent, ut in d. c. poſt miſerabilem, & in c. quanto
tra de vſuris, quę pęna ab eccleſia aduerſus hebræ
magna, & grauis reputatur, ut in c. poſtulaſti, &
cum ſit extra de iudęis, ergo iſti iudæi non ſunt
pęna puniendi, nec ad alium finẽ contra eos inq
ri poteſt, niſi ut ſupra dictum fuit. Nec aduerſantur
prouiſiones, quæ contra Iudæos Marchiæ à S. Pa-